

محور مقاومت اسلامی در گفتمان رسانه‌ای شبکه‌های خبری

سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی

محمود ترابی اقدم^۱، ته‌میننه بختیاری^۲

چکیده

گفتمان‌های سیاسی در عرصه بین‌المللی با نهادهای رسانه‌ای بین‌المللی پیوند عمیقی پیدا کرده‌اند. در این چارچوب، قدرت‌های سلطه‌طلب غربی، درصدد هستند از طریق رسانه‌ها، پادگفتمان اصلی خود در غرب آسیا، یعنی گفتمان محور مقاومت اسلامی را به حاشیه برانند. بر این اساس، این مقاله با هدف تبیین گفتمان سه رسانه بین‌المللی سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی انگلیسی درباره محور مقاومت اسلامی نگاشته شده است. برای این منظور، از هر کدام از این سه رسانه، ۴ گزارش خبری طولانی، مهم و متمرکز بر لبنان، ایران، فلسطین و یمن به روش نمونه‌گیری هدفمند در بازه زمانی ۱ ژانویه ۲۰۲۲ تا ۳۱ ژانویه ۲۰۲۳ انتخاب و با روش تحلیل گفتمان انتقادی و مدل ون‌دایک، مطالعه شدند. در گفتمان این رسانه‌ها، برای ایجاد نارضایتی و شکاف در میان حامیان و اعضای محور مقاومت، فعالیت منطقه‌ای آنها با تنگناهای اقتصادی‌شان پیوند می‌یابد و برجسته می‌شود. این رسانه‌ها ضمن داشتن رویکردهای مختلف در سطح خرد، در سطح کلان، پیوسته کاستی‌ها و نقصان‌های وجه ساخت‌افزاری گفتمان محور مقاومت اسلامی را فرامی‌خوانند ولی وجه نرم‌افزاری این گفتمان را که شامل مفاهیم جهان‌شمولی مانند استکبارستیزی، عدالت‌خواهی و استقلال‌طلبی است، به‌همراه کاستی‌ها و نقصان‌های گفتمان خودی (غربی) به‌غیاب می‌برند.

واژه‌های کلیدی: محور مقاومت اسلامی، گفتمان، سی‌ان‌ان، یورونیوز، بی‌بی‌سی، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۹

۱. دکترای پژوهش هنر، گروه پژوهش و تاریخ هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
iranmtorabia@gmail.com

۲. دکترای علوم سیاسی، گرایش مسائل ایران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
bakhtiari.t@gmail.com

DOI: 10.22034/IMRL.2023.399361.1175

مقدمه

گفتمان‌ها در سطوح مختلف به تعامل و تقابل با یکدیگر می‌پردازند تا با جذب و طرد مؤلفه‌هایی از گفتمان رقیب، مرزهای گفتمانی خود را بسط دهند. هر اندازه که مبانی نظری دو گفتمان از یکدیگر فاصله داشته باشند، به همان میزان کشمکش میان آنها عمیق‌تر و بزرگ‌تر و راه برای همگرایی دشوارتر می‌شود. دو گفتمانی که واگرایی فزاینده‌ای از یکدیگر دارند، گفتمان مقاومت اسلامی و گفتمان سکولاریسم غربی است. «دولت‌های سکولار برای اجرای مدرنیزاسیون، سال‌ها، حس حقارت و عقب‌ماندگی را در مسلمانان تزریق کرده و ارزش‌های سنتی آنان را به حاشیه رانده‌اند. این فشارها در نهایت، به خروشی در مسیر احیای هویت اسلامی در ذیل مقاومت منجر شد» (هینس، ۱۳۸۱: ۳۴). در این چارچوب، گفتمان مقاومت اسلامی برای مقابله با گفتمان سلطه‌طلب غربی ظاهر شد و سعی کرد در دو بُعد نرم‌افزاری (فلسفی، نظری و فکری) و سخت‌افزاری (نهادی و تشکیلاتی) مرزهای گفتمان مسلط را حداقل در محیط اسلامی محدود سازد. بر این اساس «کشورها، دولت‌ها و گروه‌هایی از امت اسلامی با تاسی از گفتمان استکبارستیز و عدالت‌خواه انقلاب اسلامی، جریان مقاومت منطقه غرب آسیا علیه توسعه‌طلبی جریان سلطه و متحدان منطقه‌ای آن را تشکیل می‌دهند» (محمدی‌سیرت و ترابی اقدم، ۱۳۹۶: ۶۲). یکی از وجوه تعیین یافته و فراگیر کشمکش این دو گفتمان، آوردگاه رسانه است.

امروزه رسانه‌های بین‌المللی نقش قابل‌ملاحظه‌ای در رقابت‌ها، تقابل‌ها، محوربندی‌ها و صنف‌بندی‌های بین‌المللی دارند. این رسانه‌ها با هدف شکل‌دهی به افکار عمومی یا تغییر باورها و نگرش‌ها برای دستیابی به گفتمان مطلوب خود، مورد توجه ویژه دولت‌ها هستند. از این رو دولت‌های غربی از رسانه‌های بین‌المللی در پیشبرد منافع و ارزش‌های خود در غرب آسیا یاری می‌گیرند. این دولت‌ها، محور مقاومت اسلامی را پادگفتمان خود تلقی می‌کنند و رسانه‌های بین‌المللی خود را برای کاهش محیط کنشگری این محور هدایت می‌کنند تا با تغییر ائتلاف‌ها و بازآرایی قدرت موجب شکل‌گیری موازنه‌های جدید منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای شوند. در این فرایند ناگزیر هستند چارچوب‌های معنایی معینی را برای بازنمایی محور مقاومت اسلامی اتخاذ کنند. مسئله این پژوهش از نحوه بازنمایی این گفتمان در این رسانه‌ها، نضج می‌گیرد و تکون می‌یابد. اینکه برساخت محور مقاومت اسلامی در رسانه‌های جریان اصلی گفتمان غالب غربی^۱ چگونه

۱. منظور از گفتمان غالب غرب در این مقاله، آن دسته از بازیگران غربی هستند که درصدد تسلط بر غرب آسیا هستند.

است و این رسانه‌ها چه وجوهی از گفتمان محور مقاومت اسلامی را برجسته می‌کنند و چه وجوهی از این گفتمان در آنها غایب است؟

شناخت گفتمان رسانه‌های جریان اصلی غرب (مانند سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی) در مواجهه با محور مقاومت اسلامی، در فهم راهبردها و رویکردهای قدرت‌های غربی اهمیت بسزائی دارد. بدون فهم دقیق ابعاد این گفتمان، از یک سو تصمیم‌گیری برای هدایت هسته‌های مقاومت جهت مقابله با استعمار نوین و از سوی دیگر سیاست‌گذاری برای دیپلماسی رسانه‌ای فعال در این خصوص، دشوار می‌شود.

بر اساس مقدمه مذکور، سؤالات زیر مطرح می‌شود:

گفتمان رسانه‌های سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره محور مقاومت اسلامی واجد چه ویژگی‌ها و دلالت‌هایی است؟

مواجهه این رسانه‌ها با بعد نرم‌افزاری و سخت‌افزاری محور مقاومت اسلامی چگونه است؟ لبنان، ایران، فلسطین و یمن به عنوان ۴ بازیگر محور مقاومت اسلامی در سه رسانه مذکور چگونه بازنمایی می‌شوند؟

پیشینه پژوهش

عمده پژوهش‌هایی که در ارتباط با موضوع این مقاله انجام گرفته‌اند، به موضوعاتی مانند ایران‌هراسی، اسلام‌هراسی و موضوع هسته‌ای ایران در سی‌ان‌ان و به‌ویژه بی‌بی‌سی پرداخته‌اند. در جدول زیر به موارد مهم و جدید اشاره می‌شود.

جدول ۱. پیشینه پژوهش

ردیف	عنوان	نویسندگان / سال	یافته اصلی
(۱)	بازخوانی مواجهه راهبردی شبکه‌های فارسی‌زبان با نظریه مقاومت (با تأکید بر شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و من و تو)	جلیلی و معینی‌پور / ۱۳۹۹	هر دو رسانه بررسی شده در پنج شاخصه منتخب از «نظریه مقاومت» در ایران، رویکردی بازدارنده دارند این شاخصه‌ها عبارتند از: رهبری، سپاه، مشارکت سیاسی، پیشرفت علمی و الگوی فرهنگی زن مسلمان ایرانی.
(۲)	مقایسه نحوه پوشش اخبار مربوط به خروج آمریکا از برجام در وب	ناصری‌طاهری و شیرزادیان / ۱۳۹۸	پایندی اروپا به برجام در وب‌سایت پرس‌تی‌وی و اقدام غیرقانونی و اشتباه

ردیف	عنوان	نویسندگان / سال	یافته اصلی
	سایت‌های پرس‌تی‌وی و سی‌ان‌ان		ترامپ در خروج امریکا از برجام در وب‌سایت سی‌ان‌ان برجسته‌ترین موضوعات بوده است.
۳	بازنمایی ایران در اخبار شبکه‌های تلویزیونی امریکا (تحلیل گفتمان انتقادی اخبار سی‌ان‌ان و ان‌بی‌سی در ارتباط با توافق هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱)	سپهری / ۱۳۹۷	شبکه‌های مطالعه شده با برجسته کردن نقش امریکا به‌عنوان ناجی دنیا و ارائه چهره‌ای منفی از ایران در چارچوب دستیابی به بمب اتمی، دخالت در منطقه و حمایت از تروریسم، سعی در ایجاد ایران‌هراسی دارند.
۴	ایران‌هراسی در گفتگوهای خبری سی‌ان‌ان؛ مطالعه‌ای بر مبنای رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک	شریفی و همکاران / ۱۳۹۵	گفتمان سی‌ان‌ان به ایران‌هراسی و اسلام‌هراسی دامن زده است.

پژوهش‌های قبلی، عمدتاً متمرکز بر ایران و شبکه‌های بی‌بی‌سی و سی‌ان‌ان بوده‌اند، حال آنکه در پژوهش حاضر علاوه بر ایران، باز نمود سه بازیگر دیگر و مهم محور مقاومت یعنی یمن، لبنان و فلسطین نیز مطالعه می‌شود. به عبارتی دیگر، در مقاله حاضر، بازنمایی ایران در پیوند با محیط منطقه‌ای و به‌ویژه محور مقاومت مطالعه می‌شود. همچنین علاوه بر شبکه‌های بی‌بی‌سی و سی‌ان‌ان، شبکه خبری مهم یورونیوز نیز جزو حجم نمونه این مقاله است.

۱. ادبیات نظری

۱-۱. گفتمان و بازنمایی رسانه‌ای

نظریه گفتمان به تحلیل شیوه‌ای می‌پردازد که در آن سیستم‌های معانی یا گفتمان آن‌ها چگونه در جامعه پیاده‌سازی و ایده‌ها و اندیشه‌های گوناگون هژمونیک می‌شوند (استوکر و دیوید، ۱۳۸۴: ۱۹۵). ایده کلی نظریه گفتمان این است که نظریه‌های اجتماعی هرگز تام و تمام نیستند. معانی هیچگاه نمی‌توانند برای همیشه تثبیت شوند و این امر راه را برای کشمکش‌های اجتماعی همیشگی بر سر تعاریف جامعه و هویت باز می‌گذارد که خود تأثیرات اجتماعی به‌همراه دارد (یورگسن و فیلیپس، ۱۳۸۹: ۵۳). البته این هویت و معنای «خود» نه امری ذاتی و طبیعی، بلکه ناشی از تقابلی است که با «دیگری» صورت می‌گیرد (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷: ۱۱).

گفتمان رسانه‌ای^۱ به‌عنوان روایت و داستان، چارچوبی برای تعریف واقعیت‌های اجتماعی و دلالت‌کننده بر کنش‌هایی که معانی واقعیت‌های مادی را نشان می‌دهند (Zhang, 2015: 367) تعریف می‌شود. گفتمان رسانه‌ها منبع اصلی شکل‌گیری دانش، طرز تلقی‌ها، باورها و ایدئولوژی‌های گروه‌های مختلف مردم اعم از نخبگان و شهروندان عادی (Van Dijk, 2000: 36) و منبع نمادین^۲ برای انجام اعمال روزمره توسط مردم هستند (Hepp, 2012). گفتمان رسانه‌ای به‌عنوان بسته‌های رسانه‌ای تفسیری عمل می‌کند. چنین بسته رسانه‌ای دارای ساختاری درونی است که حول یک ایده مرکزی سازماندهی شده است. محتوای این ساختار از دو مجموعه ابزار نمادین تشکیل شده است که به‌طرز ماهرانه‌ای ایده مرکزی را نشان می‌دهد. برخی از ابزارهای نمادین «چگونگی تفکر در مورد موضوع مورد نظر» را پیشنهاد می‌کنند (دستگاه‌های چارچوب‌بندی: استعاره، مثال‌های تاریخی و غیره)، برخی دیگر «درباره موضوع مورد نظر چه باید کرد» را توجیه می‌کنند (دستگاه‌های استدلال: تحلیل علی، پیامدها و غیره) (Alimi, 2007: 73).

گفتمان رسانه‌ها از طریق بازنمایی رسانه‌ای بروز و ظهور می‌یابد. به تعبیر ریچارد دایر^۳، در بازنمایی رسانه‌ای، رسانه‌ها ساختی را از جنبه‌های مختلف واقعیت مانند مکان‌ها، اشیاء و هویت‌های فرهنگی می‌گیرند و ایجاد می‌کنند (Stafford and Amp, 2010: 106). عنصر مهم و اساسی در بازنمایی، تولید معناست و نه انتقال معنایی که از پیش وجود دارد (Calvert and Levis, 2008: 238). مسئله محوری فرایند بازنمایی، «نمایش دیگری»^۴ است؛ اینکه «ما» چگونه و از چه طریقی آن دسته از هویت‌های اجتماعی را که آشکارا با «ما» تفاوت دارند به تصویر می‌کشیم و چگونه تفاوت در بازنمایی به مفهومی مناقشه‌برانگیز تبدیل می‌شود (Hall, 2003: 225). «دیگری»ها از طریق بازنمایی‌های جغرافیایی و سیاسی نظیر تمدن‌ها، ملت‌ها، قبایل، تروریست‌ها، زنان و ... ساخته می‌شوند (Hansen, 2006: 6).

یکی از رویکردهای بازنمایی، گفتمانی است. این رویکرد، بیشتر به تأثیرات و پیامدهای بازنمایی توجه دارد. رویکرد گفتمانی گذشته از آنکه بررسی می‌کند زبان و بازنمایی چگونه معنا تولید می‌کند، به دانش یا معرفتی که تولید یک نوع گفتمان خاص است، ارتباط گفتمان با قدرت، تنظیم عملکرد یا رفتار توسط گفتمان، شکل دادن به هویت‌ها یا ذهنیت‌ها توسط گفتمان و ... نیز

1. Media Discourse
2. Symbolic Resource
3. Richard Dyer
4. The Spectacle of the Others

می‌پردازد (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷: ۲۵-۲۴ به نقل از Hall, 2003: 42). از منظر میشل فوکو که رویکرد گفتمانی به بازنمایی دارد، گفتمان در بستر اندرکنش دوگانه متن^۱ و زمینه^۲ صورت‌بندی می‌شود و مرزهای دگرسازی و بازشناسی غیریت یا دگر^۳ را تعین می‌بخشد. در این رویکرد، پادگفتمان، ضدهوتی است که هویت‌ساز می‌شود (تاجیک و رضازاده، ۱۴۰۱: ۹۹). یکی از پادگفتمان‌های گفتمانی که آمریکا و متحدانش در غرب آسیا درصدد تثبیت آن هستند، گفتمان محور مقاومت اسلامی محسوب می‌شود.

۲-۱. گفتمان محور مقاومت اسلامی

در نظریه گفتمان مقاومت (اسلامی)، فرض بر آن است که گفتمان مدرنیزاسیون، برخی از نیروهای اجتماعی را در جوامع اسلامی به حاشیه رانده یا سرکوب کرده است و همین نیروهای اجتماعی سرکوب شده با تولید دانش و صورت‌بندی معرفت معترض، در برابر هژمونی گفتمان غالب مقاومت می‌کنند. اسلام سیاسی، روایتی است که این نیروهای اجتماعی سرکوب شده از اسلام به دست می‌دهند (محمدی، ۱۳۹۲: ۷۶). نمود عملیاتی این نظریه در غرب آسیا، محور مقاومت اسلامی محسوب می‌شود.

محور مقاومت، اصطلاحی سیاسی است که توسط روزنامه لیبیایی الزحف الأخضر در مقابل اصطلاح محور شرارت که توسط جورج دبلیو بوش در ۲۹ ژانویه ۲۰۰۲ مطرح شد، استفاده شد. در گزارش این روزنامه ذکر شده بود کشورهایی که رئیس‌جمهوری آمریکا از آنها با عنوان «محور شرارت» نام می‌برد، در اصل کشورهای «محور مقاومت» در مقابل ایالات متحده آمریکا و تلاش آن برای سلطه‌گری بر سایر کشورها محسوب می‌شود (کریمی، ۱۳۹۶: ۲). امروزه، ژئوپلیتیک محور مقاومت اسلامی به‌لحاظ اهمیت یافتن ابعاد معنایی به یک ائتلاف ژئوپلیتیکی-ژئوکالچری تبدیل شده، از مرزهای جغرافیایی فراتر رفته و کشورها، احزاب، سازمان‌ها و گروه‌ها و افرادی را که بر اساس مبانی فکری محور مقاومت اسلامی عمل می‌کنند، در بر گرفته است (نساج و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۰۸). درواقع، محور مقاومت یک ائتلاف ژئوپلیتیک منطقه‌ای مرکب از مجموعه بازیگران دولتی (ایران، سوریه و...) و غیردولتی (حزب‌الله لبنان، حماس و...) است که منافع ملی و ایدئولوژیک مشترک دارند و تلاش می‌کنند با سیاست‌های مستقل، نظام سلطه با

1. Text
2. Context
3. Other

محوریت ایالات متحده را نقد کنند (رضاخواه، ۱۳۹۲: ۳۲). منظور از نظام سلطه، مجموعه‌ای از بازیگران نظام بین‌الملل است که تلاش دارند قواعد بازی نظام ناعادلانه و ظالمانه را حفظ کنند. آن‌ها از ابزارهای گوناگون نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی برای تأثیر بر دیگران استفاده می‌کنند (شفیعی‌فر و رحمتی، ۱۳۸۹: ۱۶). ایران در مجموعه امنیتی و فرهنگی محور مقاومت که به تبدیل شدن به بلوک اقتصادی نیز تمایل دارد، بازیگر کانونی تلقی می‌شود. آنچه محور مقاومت خوانده می‌شود انعکاس هویت برآمده از انقلاب اسلامی ایران در جهان خارج است (محمودی‌رجا و همکاران، ۱۳۹۷: ۹). زبان سیاسی مقاومت اسلامی را می‌توان انعکاس ظهور ادبیات اسلامی در روابط و سیاست بین‌الملل دانست (پوستین‌چی و متقی، ۱۳۹۰: ۹۷).

ساج و همکاران (۱۴۰۰: ۳۱۲) در مفصل‌بندی مفاهیم گفتمان محور مقاومت اسلامی، دال مرکزی را «اسلام ناب» و دال‌های پیرامونی را توحیدمحوری، معاداندیشی، عدالت‌خواهی، ظلم‌ستیزی، دفاع از مظلومین عالم، مبارزه با سلطه طواغیت، مردم‌سالاری دینی، مبارزه با صهیونیسم، اجتهاد و فقاقت، وحدت جهان اسلام و دفاع از آرمان فلسطین قرار داده‌اند. نشانه‌هایی را که در گفتمان مقاومت مفصل‌بندی می‌شوند، می‌توان در دو دسته طبقه‌بندی کرد؛ یک بخش سلبی است و بخش دیگر اثباتی و ایجابی. در مرکز بُعد سلبی گفتمان مقاومت، سلطه‌ستیزی و دوم، نفی استکبار و استبدادستیزی قرار دارد اما مهم‌ترین وجوه اثباتی و ایجابی گفتمان مقاومت، عبارتند از عدالت‌خواهی، حق‌طلبی، اسلام‌خواهی، صلح‌طلبی، عزت‌طلبی، اقتدار، استقلال‌طلبی، آزادی‌خواهی، معنویت‌گرایی، حکمت و عقلانیت‌گرایی، مصلحت‌گرایی، آرمان‌گرایی و واقع‌بینی (رضاخواه، ۱۳۹۲: ۳۳). موارد یاد شده وجه نرم‌افزاری (نظری، فلسفی، فکری و بنیادی) گفتمان مقاومت اسلامی و بازیگران مقاومت اسلامی مانند لبنان، ایران، فلسطین و یمن وجه سخت‌افزاری و نهادی این گفتمان را تشکیل می‌دهند.

روش پژوهش

تحلیل گفتمان به‌عنوان روش تحلیل را اینگونه می‌توان تعریف کرد: «شناخت رابطه گزاره‌ها با یکدیگر و نگرستن به کل آن چیزی که نتیجه این روابط است» (تاجیک، ۱۳۷۸: ۲۲). با توجه به اهداف این پژوهش، از رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی^۱ استفاده شده است. در این رویکرد، کاربرد خنثی در زبان وجود ندارد و تمام متون انگیزه یا بار ایدئولوژیکی دارد (آقا گل‌زاده، ۱۳۹۰: ۱۵۹).

تحلیل گفتمان انتقادی توضیح می‌دهد که چگونه استفاده از زبان، معنایی اجتماعی-فرهنگی را تشکیل می‌دهد که هدفش افشای مفروضات و روابط قدرتی است که درک متفاوتی از جهان را شکل می‌دهند (Van Dijk, 2016). تحلیل گفتمان انتقادی بر آن است که نحوه عمل و کارکرد نابرابری اجتماعی نهان در لایه‌های زیرین گفتمان را نشان دهد و اینگونه بیانش لازم را برای افراد جامعه موردنظر فراهم آورد تا در نهایت بتوانند با گفتمان مناسب، مقاومت لازم را در رویارویی با نابرابری اجتماعی به دست آورده و با کاربرد مطلوب ساختارهای گفتمان محور، به سوی محقق شدن عدالت اجتماعی گام بردارند (یارمحمدی، ۱۳۹۱).

ون دایک در تحلیل گفتمان انتقادی، به شیوه‌ای نظام‌مند، راهبردها و ساختارهای متنوع متن و گفتار را در ارتباط با بافتار اجتماعی و سیاسی مطالعه می‌کند (Van Dijk, 2000: 35). بر این اساس، در این پژوهش از کارویژه ۸ گانه ون دایک استفاده شده است. در ادامه، تعریف مختصر و کاربردی این کارویژه‌ها ارائه می‌شود.

نظام واژگانی: به لحاظ سنتی شناخته شده‌ترین راه مطالعه ایدئولوژی و زبان، تحلیل اقلام واژگانی است. کلمات ممکن است طوری انتخاب شوند که عموماً واجد ارزش‌ها و هنجارهای خاصی باشند و بنابراین ممکن است برای بیان یک قضاوت ارزشی (مثلاً تروریست یا نژادپرست) به کار روند. هرچند گزاره‌های زیادی (مثل زیبا، کثیف و...) وجود دارند که در حالت طبیعی برای بیان یک نظر به کار می‌روند اما گزاره‌های دیگری (مثل آلوده، دموکراتیک، هوشمند و...) هم وجود دارند که بسته به اینکه یک سیستم ارزشی یا معرفتی چه پیشفرضی از آنها دارد، می‌توانند واقع‌گرایانه یا ارزیابانه باشند (ون دایک، ۱۳۸۶: ۹۳).

افراد و نهادهای مطرح شده در متن: بر اساس این مقوله، می‌توان پی برد که نهادها، ارگان‌ها یا مؤسساتی که در خبرها نام برده شده‌اند، به صورت مثبت مطرح شده یا در جایگاه منفی قرار گرفته‌اند. این مقوله یا کارویژه حاوی داوری متن و کنشگر آن در مورد افراد و نهادهای ذکر شده در متن خبر است و در نهایت، به تحلیل مرزبندی‌های متن یاری می‌رساند (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۰).

قطب‌بندی یا غیرسازی (ارزش‌های منتسب به «خود» یا «دیگری»): بسیاری از ایدئولوژی‌های تضاد اجتماعی، سلطه و نابرابری را حفظ و بازتولید می‌کنند. این تضاد ممکن است هر نوع منافعی را شامل و به صورت قطب‌بندی شده سازماندهی شود یعنی «ما/خود» را در

برابر «آنها/دیگران» قرار دهد (ون‌دایک، ۱۳۸۶: ۱۱۷). در فرایند «غیرسازی» همواره «خود» بودن برتر از «دیگر» بودن است (Isherwood and Harris, 2014: 46).

استناد و ذکر شواهد: اینکه متن برای اثبات یا تأیید گفته‌های خود به کدام منابع مشروعیت‌ساز یا مورد پذیرش از سوی دیگران استناد می‌کند، می‌تواند در قابل قبول یا غیرقابل قبول جلوه دادن استدلال‌ها مؤثر باشد (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۱).

پیش‌فرض‌ها: پیش‌فرض‌ها، افکار قالبی و پیش‌داوری‌ها، زیرساخت استدلال و استنتاج نویسنده یا گوینده را شکل می‌دهد. بنابراین، شناخت پیش‌فرض‌ها، تحلیلگر را قادر می‌سازد به لایه‌های زیرین یا اهداف واقعی صاحب اثر پی ببرد (فرکلاف، ۱۳۷۹: ۵۲).

دلالت‌های ضمنی متن (تلقین و تداعی): در بسیاری از مواقع، ناگفته‌ها و نانوشته‌های یک متن در تحلیل گفتمان از طریق معانی ضمنی و دلالت آنها که غالباً دارای بار ایدئولوژیک است، به دست می‌آید (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۲).

مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن: این مؤلفه‌ها شامل گزاره‌ها، مفاهیم و استعاره‌هایی هستند که متن از طریق آنها درصدد ایجاد توافق و اجماع در مخاطبان برمی‌آید. برخی از این تعبیر ممکن است صادقانه به کار گرفته شوند و پاره‌ای دیگر، صرفاً در خدمت مشروعیت‌سازی و ساکت کردن مخالفان و از میدان بیرون کردن گفتمان رقیب باشند (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۳).

گزاره‌های اساسی متن: گزاره‌ها عبارات یا جمله‌هایی هستند که معنای اساسی متن بر آنها تکیه دارد. یک متن از گسترش و بسط گزاره‌های اصلی آن به دست می‌آید. گزاره‌ها، پیام اصلی متن را در خود دارند (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۳).

با توجه به مسئله و هدف این پژوهش، از میان رسانه‌های غربی (جامعه پژوهش)، سه رسانه خبری مهم و تأثیرگذار سی‌ان‌ان (به نمایندگی از رسانه‌های آمریکایی)، یورونیوز (رسانه اتحادیه اروپا) و بی‌بی‌سی انگلیسی (به نمایندگی از رسانه‌های انگلستان) به صورت هدفمند به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. این سه رسانه به آمریکا، اتحادیه اروپا و انگلستان وابسته هستند که نقطه مقابل گفتمان محور مقاومت اسلامی تعریف می‌شوند. همچنین رسانه‌های مذکور (پیش‌گفته) در میان رسانه‌های دولتی گفتمان مقابل محور مقاومت اسلامی، ویژگی‌های شاخص بیشتری مانند قدمت طولانی، گستردگی حوزه‌های پوشش، مرجعیت خبری، پرداخت ویژه به تحولات غرب آسیا، نیروی انسانی حرفه‌ای، ۲۴ ساعته بودن و... دارند. بازه زمانی مورد مطالعه از ۲۰۲۲/۰۱/۰۱ تا ۲۰۲۳/۰۱/۳۱ بوده است. از میان بازیگران محور مقاومت اسلامی که رسانه‌های منتخب به

آنها پرداخته‌اند، چهار بازیگر یعنی لبنان، ایران، فلسطین و یمن به دلیل نقش آنها در محور مقاومت و تمرکز بیشتر این رسانه‌ها بر آنها در بازه زمانی مورد مطالعه انتخاب شدند. در پژوهش حاضر، واحد انتخاب شده برای تحلیل گفتمان، متن است؛ چراکه کامل‌تر از جمله، بند، عبارت، صفحه، مصاحبه، خاطرات و سخنرانی می‌تواند مؤید گفتمان یک رسانه باشد. بر این اساس، گزارش‌های خبری رسانه‌های منتخب به عنوان متن انتخاب شدند و واحد ثبت، کلمه در نظر گرفته شد. در این چارچوب، ابتدا گزارش‌های خبری که رسانه‌های مذکور درباره ۴ بازیگر کلیدی در بازه زمانی مذکور در پایگاه اینترنتی شان منتشر کرده‌اند، از طریق جستجوی کلمات کلیدی یافت شدند، سپس از میان گزارش‌های یافت شده، از هر رسانه یک گزارش درباره ۴ بازیگر مذکور انتخاب شد. معیار انتخاب این گزارش طولانی‌تر بودن و تحلیلی بودن آن بود تا امکان تحلیل گفتمان میسر باشد. در جدول زیر، عنوان و محور این گزارش‌ها نوشته شده و در بخش منابع و مأخذ آدرس دسترسی به آنها ارائه شده است.

جدول ۲. حجم نمونه منتخب از گزارش‌های خبری شبکه‌های سی‌ان‌ان، یورونیوز و

بی‌بی‌سی

شماره	منبع	عنوان گزارش خبری منتخب	محور گزارش خبری	تاریخ انتشار
(۱)	سی‌ان‌ان	چهل سال گذشت، حزب‌الله منزوی شده ولی قدرتمندتر از همیشه شده است.	حزب‌الله لبنان	۲۰۲۲/۰۸/۲۹
(۲)	سی‌ان‌ان	مقامات غربی می‌گویند: ایران در حال آماده شدن برای ارسال سلاح‌های اضافی از جمله موشک‌های بالستیک به روسیه برای استفاده در جنگ اوکراین است.	ایران	۲۰۲۲/۱۱/۰۱
(۳)	سی‌ان‌ان	در حالی که تنش‌ها تشدید می‌شود، شبه‌نظامیان کرانه باختری، اسرائیل را تهدید می‌کنند و از رهبران فلسطینی می‌خواهند به مقاومت بپیوندند.	فلسطین	۲۰۲۲/۱۰/۳۰
(۴)	سی‌ان‌ان	چگونه یک تحول سیاسی در یمن، خطر طولانی شدن جنگ را به دنبال دارد؟	یمن	۲۰۲۲/۰۴/۰۸
(۵)	یورونیوز	پس از شکست حزب‌الله در به دست آوردن اکثریت پارلمان، چه اتفاقی برای لبنان می‌افتد؟	حزب‌الله لبنان	۲۰۲۲/۰۵/۲۰
(۶)	یورونیوز	آمریکا تحریم‌های سپاه پاسداران ایران را حتی در	ایران	/۰۳/۲۸

شماره	منبع	عنوان گزارش خبری منتخب	محور گزارش خبری	تاریخ انتشار
		صورت دستیابی به توافق هسته‌ای حفظ خواهد کرد.		۲۰۲۲
(۷)	یورونیوز	اسرائیل و فلسطینی‌ها در معرض خطر درگیری عمیق‌تر در دنیای آشفته کنونی هستند.	فلسطین	۲۰۲۳/۰۱/۳۱
(۸)	یورونیوز	چرا یمن در جنگ به سر می‌برد؟	یمن	۲۰۲۲/۰۱/۲۶
(۹)	بی‌بی‌سی انگلیسی	قتل رفیق حریری: دو عضو حزب‌الله در دادگاه تجدید نظر به اتهام بمب‌گذاری در سال ۲۰۰۵ محکوم شدند.	حزب‌الله لبنان	۲۰۲۲/۰۳/۱۰
(۱۰)	بی‌بی‌سی انگلیسی	جنگ اوکراین؛ روابط رو به رشد روسیه و ایران خطرات جدیدی را به‌همراه دارد.	ایران	۲۰۲۲/۱۰/۲۱
(۱۱)	بی‌بی‌سی انگلیسی	درگیری اسرائیلی-فلسطینی: نگرانی‌ها از شعله‌ورتر شدن درگیری‌ها پس از حمله خونین به جنین.	فلسطین	۲۰۲۳/۰۱/۲۶
(۱۲)	بی‌بی‌سی انگلیسی	رئیس جمهوری یمن در اقدامی تکان دهنده قدرت را به شورا واگذار کرد.	یمن	۲۰۲۲/۰۴/۰۷

۲. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۲-۱. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره

حزب‌الله لبنان

در این بخش، گفتمان رسانه‌ای گزارش‌های خبری منتخب از سه رسانه سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره حزب‌الله لبنان واکاوی می‌شود.

جدول ۳. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره

حزب‌الله لبنان

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
رفیق حریری.	مستقل‌ها، حزب ملی‌گرای مسیحی.	عربستان، اسرائیل، سنی‌های لبنان، اتحادیه اروپا، آمریکا، بریتانیا، آلمان.	مثبت	نظام واژگانی

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
منفی	انزوای حزب‌الله در جهان و کاهش محبوبیت در داخل.	گروه شبه‌نظامی حزب‌الله لبنان و متحدانش.	حزب‌الله، سوریه.
مثبت	اسرائیل، آمریکا، عربستان، اتحادیه اروپا.	مستقل‌ها، حزب ملی‌گرای مسیحی.	رفیق حریری، مخالفان حزب‌الله، سازمان ملل.
افراد و نهادهای	منفی	حزب‌الله، جنبش میهنی آزاد، میشل عون.	اعضای حزب‌الله، سوریه، حسن حبیب مرعی، حسین اونسی، سلیم عیاش، اسد حسن صبرا، مصطفی بدرالدین.
خود	پیروزی اسرائیل در اخراج فلسطینی‌ها.	پیروزی مخالفان حزب‌الله در پارلمان.	اجرای عدالت برای طرفداران رفیق حریری.
قطب‌بندی یا غیرسازی	دیگری	کوچک شدن اقتصاد لبنان پس از تسلط حزب‌الله بر پارلمان لبنان از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲.	محاکمه چهار عامل حزب‌الله به صورت غیابی در دادگاه هلند.
استناد و ذکر شواهد	نظرسنجی مؤسسه زاگی ^۱ ، مصاحبه با شبیلی تلحمی ^۲ (استاد دانشگاه مرلند)، مصاحبه با مه‌ند الحاج علی (از کارشناسان اندیشکده کارنگی)، مصاحبه با امیل حکیم ^۳ (محقق در مؤسسه بین‌المللی مطالعات استراتژیک)،	بحران اقتصادی سال ۲۰۱۹، انفجار بیروت در سال ۲۰۲۰، مصاحبه با کلویی کاتار ^۴ (پژوهشگر دانشگاه کمبریج).	یک نوار ویدئویی، گفتگوهای تلفنی اعضای حزب‌الله، تشکیل دادگاه ویژه در هلند، مصاحبه با نورمن فارل ^۵ (دادستان کانادا)، ترور حریری و ۲۱ نفر دیگر، رأی دادگاه مبنی بر معاونت دو نفر از اعضای حزب‌الله در استعفای دولت

1. Zogby
2. Shibley telhamin
3. Emil Hokayem
4. Chloe Kattar
5. Norman Farrell

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	ارائه آمار از جنگ اسرائیل و حزب‌الله لبنان در سال ۲۰۰۶.		لبنان، خروج نیروهای سوریه از لبنان.
پیش‌فرض‌ها	حزب‌الله در میان شیعیان، مسیحیان و دروزی‌ها محبوبیت دارد. حزب‌الله بودجه خود را از ایران و دیگر متحدانش تأمین می‌کند. حزب‌الله در سرکوب مردم در سوریه با بشار اسد همکاری کرد. حزب‌الله یک گروه تروریستی است.	فقدان اکثریت در پارلمان، تشکیل دولت جدید را با چالش مواجه می‌کند. نقش آفرینی حزب‌الله در پارلمان و کشور موجب از بین رفتن ثروت لبنان شده است.	نیروهای حزب‌الله در قتل حریری و همراهان او دست داشته‌اند.
	حزب‌الله، نقش مهمی در ثبات لبنان ندارد.	حزب‌الله، در بحران اقتصادی ۲۰۱۹ نقش داشته است.	حزب‌الله توانایی برقراری امنیت در لبنان را ندارد.
دلالت‌های ضمنی	تلقین	حزب‌الله یک گروه تروریستی سازمان دهنده است که به نیابت از ایران و سوریه در منطقه در تلاش برای گسترش فعالیت‌های خود است.	به دلیل ناامنی در لبنان و دخالت نیروهای خارجی مانند سوریه تشکیل دولت در این کشور میسر نیست.
		متن با طرح مؤلفه‌هایی مبنی بر تضعیف لبنان در اثر اقدامات حزب‌الله در سوریه، نوعی ضدیت و مخالفت با این گروه را به تصویر کشیده است و مخاطبان خود را در این امر	متن با طرح مؤلفه‌هایی نظیر پیروزی رقبای حزب‌الله در پارلمان نوعی ضدیت و مخالفت با حزب‌الله را به تصویر کشیده است
مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن			متن با طرح ترور حریری و همراهان او، اخراج نیروهای سوریه، ورود سازمان ملل متحد به قضیه ترور و تشکیل دادگاه مربوطه در هلند بر ناامنی در لبنان صحنه می‌گذارد.

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	یکدل و هم رای می‌کند.	و مخاطبان خود را در این امر یکدل و هم رای می‌کند.	
گزاره‌های اساسی متن	اساسی‌ترین گزاره متن این است: «در وهله اول، حزب‌الله برای سطحی از بازدارندگی علیه اسرائیل تأسیس شد اما از نظر موضوعیت، لبنان را ضعیف‌تر و منزوی‌تر و از نظر اقتصادی، سرخورده و از نظر سیاسی در وضعیت هرج و مرج قرار داده است».	اساسی‌ترین گزاره متن این است: «روند تشکیل دولت جدید برای این کشور (لبنان) هم طول خواهد کشید زیرا اکثریت آشکاری در پارلمان وجود ندارد».	اساسی‌ترین گزاره متن این است: «یک دادگاه تحت حمایت سازمان ملل در مرحله تجدید نظر، دو تن دیگر از اعضای حزب‌الله را به دست داشتن در ترور رفیق حریری، مجرم شناخت».

نتایج جدول ۲ حاکی از آن است که «حزب‌الله» برای هر سه رسانه بررسی شده، عاملی منفی و تهدید محسوب می‌شود. در مجموع، رژیم بازنمایی این رسانه‌ها بر این صحنه می‌گذارند که اقدامات حزب‌الله در داخل و خارج از لبنان، برای مردم لبنان سودی ندارد و موجب ناامنی و تضعیف این کشور در ابعاد سیاسی و اقتصادی می‌شود. هرچند هر سه رسانه رویکرد سلبی به حزب‌الله دارند که از آن گزاره «لبنان بدون حزب‌الله» تکون می‌یابد ولی رویکرد ایجابی نیز در خصوص هندسه قدرت در لبنان ندارند و درباره جایگزین حزب‌الله، تمرکز ندارند.

۲-۲. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره حزب‌الله ایران

در این بخش، گفتمان رسانه‌ای گزارش‌های خبری منتخب از سه رسانه سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره ایران واکاوی می‌شود.

جدول ۴. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره ایران

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
غیرنظامیان اوکراینی، سامانه‌های دفاع ضدهوایی و ضدموشکی اوکراین، آمریکا، بریتانیا، فرانسه، غرب، اسرائیل، کی‌یف، اوکراین.	واشنگتن برای مقابله با ایران در کنار متحدانش، اسرائیل و کشورهای عربی خلیج (فارس).	ایالات متحده، اوکراین.	مثبت	نظام واژگانی
باشگاه کوچک از کشورهای اقتدارگرا، بلندپروازی‌های منطقه‌ای تهران، پویایی جدید در روابط روسیه و ایران، وضعیت نامطلوب روسیه در اوکراین، سلاح‌های خطرناک ایرانی در راه روسیه.	تجاوز نظامی روسیه به اوکراین، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تهدید ایران با توانایی تولید سلاح هسته‌ای.	روسیه، ایران، پهپادهای مرگبار، موشک‌های زمین به زمین، مهمات سرگردان ایرانی.	منفی	
جاناتان مارکوس ^۱ (کارشناس مؤسسه راهبرد و امنیت دانشگاه اکستر ^۲)، منابع آمریکایی، شورای امنیت سازمان ملل متحد، دونالد ترامپ.	آنتونی بلینکن، یائیر لاپید (وزیر خارجه اسرائیل)، ایالات متحده آمریکا، اوکراین، کشورهای عربی خلیج (فارس)، جو بایدن.	مقامات یک کشور غربی، واشنگتن پست، ایالات متحده، اوکراین، مهسا امینی، آنتونی بلینکن (وزیر خارجه آمریکا)، رابرت مالی (نماینده آمریکا در امور ایران).	مثبت	افراد و نهاده‌ها
سپاه پاسداران ایران.	ایران، روسیه، دونالد	ایران، روسیه، نظامیان ایرانی	منفی	

1. Jonathan Marcus
2. Exeter

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
	ترامپ، گروه‌های شبه‌نظامی در غرب آسیا.	در کریمه، نظامیان روسیه در کریمه.		
حمایت اسرائیل از اوکراین.	ایالات متحده آمریکا، اسرائیل، کشورهای عرب خلیج فارس.	حمایت آمریکا از اوکراین در قبال تهدید روسیه و پهپادهای قاتل ایرانی.	خود	
پهپادهای ایرانی، روسیه، مسکو، تهران، زرادخانه‌های روسیه، شاهد ۱۳۱ و شاهد ۱۳۶ ایرانی، مهمات پرسه‌زن ایرانی، زرادخانه ایران، شبه‌نظامیان ایرانی، موشک‌های بالستیک، پهپاد کامیکازه ^۱ ، کلاهک‌های هسته‌ای، برنامه هسته‌ای ایران، وضعیت حقوق بشر در ایران، چین، سوریه، رژیم اسد.	ایران و گروه‌های شبه‌نظامی متخاصم.	استفاده روسیه از پهپادهای ایرانی در جنگ اوکراین.	دیگری	قطب‌بندی یا غیرسازی
بقایای هواپیماهای بدون سرنشین سرنگون شده توسط اوکراین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و شبیه شاهد ۱۳۱ و ۱۳۶ ایرانی بوده‌اند. انتقال تسلیحات از ایران به روسیه از سوی بریتانیا و فرانسه به‌عنوان نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد	یک کنفرانس مطبوعاتی در مورد ایران، دونالد ترامپ با حمایت اسرائیل در سال ۲۰۱۸ از توافق خارج شد.	مصاحبه یکی از مقامات غربی با سی‌ان‌ان درباره ارسال تسلیحات ایران به روسیه، رابرت مالی، جان کربی (هماهنگ کننده ارتباطات راهبردی شورای امنیت ملی در کاخ سفید)، یک مقام ارشد دفاعی آمریکا، ژنرال پت رایدر ^۲ (سخنگوی پنتاگون)، پوری ایحنا ^۳ (سخنگوی فرماندهی نیروی هوایی	استناد و ذکر شواهد	

1. Kamikaze drone
2. Pat Ryder
3. Yuriy Ihnat

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	اوکراین)، روزنامه واشنگتن، آنتونی بلینکن (قائم مقام وزیر امور خارجه امریکا)، معاون وزیر خزانه‌داری آمریکا در امور تروریسم و اطلاعات مالی.		محسوب می‌شود که در پی توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ به تصویب رسیده بود.
پیش فرض‌ها	ایران به روسیه، پهباد و موشک پیشرفته می‌فروشد و روسیه از آن برای کشتار غیرنظامیان استفاده می‌کند. نیروهای نظامی ایران در کریمه با روسیه برای انجام حملات علیه اوکراین همکاری می‌کنند.	ایرانی‌ها می‌خواهند اسرائیل را نابود کنند. آنها موفق نخواهند شد؛ چون ما (آمریکا و متحدانش) به آنها اجازه این کار را نمی دهیم.	ایران به روسیه برای جنگ اوکراین سلاح ارسال می‌کند. روسیه در جنگ با اوکراین وضعیت نامطلوبی دارد. وضعیت داخلی روسیه و ایران شکننده است.
تداعی	روسیه، تهدیدی بزرگ برای صلح و امنیت بین‌المللی محسوب می‌شود و ایران هم در کنار روسیه قرار دارد.	آمریکا و اسرائیل هر دو متعهد و مصمم هستند که ایران هرگز به سلاح هسته‌ای دست پیدا نکند/ تجاوز روسیه به اوکراین و همکاری ایران با روسیه، یادآور دیگری از اهمیت این موضوع است.	روسیه به دلیل حمله به اوکراین و ایران به دلیل موضوع حقوق بشر و انرژی هسته‌ای و ناآرامی‌های داخلی با تحریم‌های اقتصادی روبه رو هستند.
تلقین	ایران به قدری در ساخت تسلیمات پیشرفت کرده است که حتی در این زمینه به روسیه کمک می‌کند.	اسرائیل می‌ترسد که تدابیر کافی برای جلوگیری از دستیابی ایران به تسلیحات هسته‌ای در نظر گرفته نشود؛ لذا مهار ایران ضرورت بیشتری دارد.	ادامه همکاری نظامی ایران و روسیه در اوکراین باعث افزایش تحریم‌ها برای این دو کشور و تشدید وضعیت نابسامان داخلی در آنها خواهد شد.
مؤلفه‌های اجماع و	متن با طرح مؤلفه‌هایی نظیر	متن با طرح مؤلفه‌هایی	متن با طرح «بلندپروازی

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها
<p>منطقه‌ای روسیه و ایران» می‌خواهد اینگونه به مخاطبان القا کند که اعمال تحریم‌ها علیه این کشورها اقدامی صحیح و سازنده است.</p>	<p>نظیر نگرانی کشورهای منطقه از برنامه هسته‌ای ایران نوعی ضدیت و مخالفت با ایران در منطقه را به تصویر می‌کشد و مخاطبان خود را در مهار منطقه‌ای ایران یکدل و هم‌رای می‌کند.</p>	<p>استفاده روسیه از پهپادهای ایرانی در جنگ و تلاش آمریکا و کشورهای اروپایی برای مقابله با حملات مرگبار پهپادهای ایرانی، نوعی ضدیت و غیریت‌سازی را به تصویر می‌کشد تا بتواند مخاطبان خود را در راستای تهدیدپذیری ایران برای جامعه جهانی اقناع کند.</p>	<p>توافق در متن</p>
<p>سه گزاره اساسی متن عبارتند از: - «وضعیت نامطلوب روسیه در اوکراین مسکو را بر آن داشته است تا برای تأمین تسلیحات هدایت شونده دقیق به تهران روی آورد. به‌ویژه اینکه زرادخانه‌های خودش به‌شدت در حال تمام شدن است.» - «روسیه به‌دلیل تجاوزاتش به اوکراین با تحریم‌های اقتصادی مواجه است» - «ایران نیز به‌دلیل برنامه هسته‌ای و سابقه حقوق بشر خود تحت تحریم است و در داخل هم با نارضایتی روبه‌روست.»</p>	<p>دو گزاره اساسی متن عبارتند از: - «ایران با سلاح هسته‌ای یا توانایی تولید آن در کوتاه مدت، حتی تهاجمی‌تر از قبل خواهد شد.» - «رهایی از تحریم‌های اقتصادی به ایران اجازه می‌دهد تا فعالیت‌های نظامی خود در سراسر منطقه از جمله حمایت از گروه‌های شبه‌نظامی متخاصم را افزایش دهد.»</p>	<p>گزاره‌های اساسی مبتنی بر فروش سلاح توسط ایران به روسیه است. از جمله این گزاره‌ها، این مورد است: «ایران در حال آماده شدن برای ارسال تقریباً ۱۰۰۰ سلاح اضافی از جمله موشک‌های بالستیک کوتاه برد سطح به سطح و پهپادهای تهاجمی بیشتر به روسیه برای استفاده در جنگ خود علیه اوکراین است.»</p>	<p>گزاره‌های اساسی متن</p>

گزاره اساسی در گفتمان سی‌ان‌ان، فروش اسلحه توسط ایران به روسیه است. یورونیوز، گفتمان خود را با گزاره اصلی وضعیت موضوع هسته‌ای ایران پیگیری می‌کند. بی‌بی‌سی این دو گزاره را با آنچه که آن را نارضایتی داخلی و وضعیت حقوق بشر در ایران می‌نامد، ترکیب می‌کند تا ابعاد بیشتری از موضوع را پوشش دهد. هر سه متن بررسی شده، به طور ضمنی به قدرتمندی جبهه مخالف غرب یعنی روسیه، ایران و چین برای تأثیرگذاری بر روندهای منطقه‌ای و جهانی اذعان می‌کنند. پیوند وضعیت اقتصادی داخلی دو کشور ایران و روسیه به سیاست‌های منطقه‌ای آنها، رویکرد تکرار شونده سه رسانه است. این متون ادعای وضعیت حقوق بشر در ایران و روسیه، موضوع هسته‌ای ایران، وضعیت اقتصادی ایران و فروش پهپاد توسط ایران به روسیه را برجسته می‌کنند ولی به مؤلفه‌های تضعیف‌کننده جبهه مقابل یعنی رژیم صهیونیستی، اوکراین و آمریکا اشاره نمی‌کنند.

۲-۴. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره حزب‌الله فلسطین

در این بخش، گفتمان رسانه‌ای گزارش‌های خبری منتخب از سه رسانه سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره فلسطین واکاوی می‌شود.

جدول ۵. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره فلسطین

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
ارتش اسرائیل، آنتونی بلینکن، عملیات شکستن امواج، محمود عباس.	ایالات متحده آمریکا، ارتش اسرائیل، روز شنبه یهودی، مراسم سالگرد هولوکاست، صلح بین‌المللی.	غیرنظامیان اسرائیل، ارتش اسرائیل، پلیس اسرائیل، تشکیلات خودگردان فلسطین، محمود عباس.	مثبت	نظام واژگانی
نسل جدید مسلح فلسطینی، شهروندان فلسطینی اسرائیل، حماس، اعضای	درگیری‌های خونین در اورشلیم و کرانه باختری، گروه ستیزه‌جو و شبه‌نظامی حماس، گرگ	مبارزان جنین، شبه‌نظامیان فلسطینی، محمد اشتیه ^۱ (نخست وزیر تشکیلات	منفی	

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	خودگردان، فتحی حازم (پدر دو شهید).	تنها (مهاجمان فلسطینی)، انتفاضه دوم، راست‌گراترین دولت اسرائیل (دولت نتانیاہو).	شبه‌نظامی جهاد اسلامی، عرین الاسود.
مثبت	ریچارد هجت ^۱ (سخنگوی ارتش اسرائیل)، کنست اسرائیل، تشکیلات خودگردان فلسطین.	طیف میانه‌رو و چپ اسرائیل، آنتونی بلینکن، کشورهای عربی مصمم به عادی‌سازی با اسرائیل.	نیروهای دفاعی اسرائیل، تشکیلات خودگردان فلسطین، محمود عباس، آنتونی بلینکن.
منفی	ستیزه‌جویان فلسطینی، یک فرمانده فلسطینی، شبه‌نظامیان گردان جنین، اردوگاه پناهندگان جنین، گروه «بیشه شیران» یا عرین‌الاسود در نابلس.	بنیامین نتانیاہو، ایتامار بن گوریر (وزیر امنیت داخلی رژیم صهیونیستی)، حازم قاسم (سخنگوی حماس)، خیری علقم (مهاجم فلسطینی)، آریل شارون (رهبر مخالفان وقت اسرائیل).	جوانان مسلح فلسطینی، حماس، جهاد اسلامی، رعد حازم، گردان جنین، نسل جدید شبه‌نظامیان در جنین و نابلس (عرین‌الاسود).
خود	امنیت و صلح.	تعهد ایالات متحده برای مقابله با گسترده‌تر شدن بحران، مصونیت از تعقیب قضایی برای سربازان و پلیس اسرائیل، کنیسه واقع در منطقه‌ای از اورشلیم که اسرائیل آن را ضمیمه مناطق خود کرد.	یک راهکار بین‌المللی دیرین برای صلح.
قطب‌بندی یا غیرسازی	حملات تروریستی به اسم آزادی.	گروه ستیزه‌جوی فلسطینی حماس، مجازات اعدام برای فلسطینی‌هایی که به	حملات فلسطینی‌ها با اسلحه و چاقو، جوانان فلسطینی تشنه جنگ و

1. Richard Hatchett

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها
آماده مرگ.	کشتن اسرائیلی‌ها محکوم شده‌اند.		
مقامات فلسطینی، ارتش اسرائیل، آنتونی بلینکن، عملیات «موج شکن»، بخش اعظم اردوگاه جنین در سال ۲۰۰۲ ویران شد.	بر اساس آمار سازمان ملل درگیری‌های سه ماه آخر سال ۲۰۲۲، ۱۹۰ کشته فلسطینی بر جای گذاشت. بر اساس آمار دولت اسرائیل، فلسطینی‌ها علاوه بر کشتن ۷ اسرائیلی در ماه اول ۲۰۲۳، در سال ۲۰۲۲، ۲۹ اسرائیلی و خارجی را کشتند که در بین آنها، افراد غیرنظامی و سرباز هم دیده می‌شدند. غسان الخطیب (استاد علوم سیاسی در دانشگاه فلسطینی بیرزیت)، مایکل میلشتاین (مشاور سابق آژانس نظامی اسرائیل)، تهانی مصطفی (از گروه بین‌المللی بحران)، خالد الجندی (از اندیشکده خاورمیانه / غرب آسیا)، پدر خیری علقم.	به گفته ارتش اسرائیل، در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۸۰ مورد تیراندازی رخ داده است در حالی که در سال ۲۰۲۱، ۶۱ مورد تیراندازی رخ داده است، ریچارد هچت، گزارشکنست اسرائیل، رهبر گروه مبارز فلسطینی.	استناد و ذکر شواهد

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
<p>جوانان مسلح فلسطینی با گروه‌های سستی فلسطینی پیوند سستی دارند و به شدت تحت تأثیر فضای مجازی به‌ویژه تلگرام و تیک‌تاک هستند.</p>	<p>اسرائیل به عادی‌سازی روابط با بسیاری از کشورهای عربی روی آورده است؛ آن هم در حالی که فلسطینی‌ها روز به روز منزوی‌تر و شاخه‌شاخه می‌شوند.</p>	<p>خطر آتش گرفتن جنگ داخلی بین ستیزه‌جویان (مبارزان) فلسطینی و تشکیلات خودگردان فلسطینی.</p>	<p>پیش فرض‌ها</p>	
<p>نیروهای امنیتی تشکیلات خودگردان فلسطین اطلاعات جوانان مسلح فلسطینی را در اختیار نیروهای ارتش و امنیتی اسرائیل قرار می‌دهند.</p>	<p>خطر لغزیدن به چرخه رویارویی عمیق‌تر و گسترده‌تر با فشار بر هر دو طرف برای دست زدن به اقدامات انتقام‌جویانه.</p>	<p>تداعی گروه‌های جنایتکار و تروریستی در اشاره ضمنی به گروه‌های مقاومت فلسطینی.</p>		
<p>متن راه برون‌رفت از درگیری‌های گروه‌های فلسطینی و اسرائیلی را صلح این دو بر اساس نظر آمریکا می‌داند.</p>	<p>احتمال بروز انتفاضه‌ای شبیه انتفاضه دو (الاقصی در سال ۲۰۰۰) وجود دارد.</p>	<p>رفتار مردم فلسطین با شبه‌نظامی‌ها عجیب است؛ چرا که این مردان تحت تعقیب هستند و خطر مرگ آنها وجود دارد.</p>	<p>دلالت‌های ضمنی</p>	
<p>متن با طرح مؤلفه‌هایی نظیر گروه ستیزه‌جوی فلسطینی حماس، اقدامات نیروهای رژیم صهیونیستی در مقابل جوانان فلسطینی را در راستای دفاع از خود توجیه و تلاش می‌کند مخاطبان خود را در</p>	<p>متن می‌خواهد مخاطبان به این توافق برسند که علت اینکه جوانان فلسطینی مانند خیری علقم (که در شامگاه جمعه، ۲۷ ژانویه ۲۰۲۳) ۷ اسرائیلی را کشت، تحریک‌ها و تبلیغات گروه حماس است که این</p>	<p>متن با طرح مؤلفه‌هایی نظیر افراد ستیزه‌جو، تروریست و جنایتکار، تلاش می‌کند از جوانان فلسطینی تصویری خشونت‌طلب ترسیم کند که نیروهای اسرائیلی در تلاش برای مهار آنها هستند و نوعی ضدیت و</p>	<p>مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن</p>	

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	غیربیت‌سازی را به تصویر کشیده است تا بتواند مخاطبان خود را برای آنچه در این متن صلح فلسطین و اسرائیل گفته می‌شود، اقناع کند.	جوانان را تبدیل به عناصر مهاجم و رادیکال علیه اسرائیل می‌کند. از سوی دیگر تندروی‌های نتانیاها و هم‌حزبی‌های او در تشدید تنش‌ها تأثیرگذار است.	راستای تحقق صلح بین این دو نیرو هم‌رای کند.
گزاره‌های اساسی متن	مهمترین گزاره متن، این جمله است: «شهرک‌سازی‌های مستمر اسرائیل در کرانه باختری در حالی که مذاکرات صلح با اسرائیل متوقف شده، به این معنی است که بسیاری از فلسطینی‌ها، هیچ امید واقعی به آینده‌ای مستقل یا حتی مرفه ندارند و همین باعث خشونت بیشتر شده است.»	«تنش‌ها با فلسطین بعد از بازگشت بنیامین نتانیاها و با حضور ملی‌گرایان تندرو در مناصب اصلی وزارتتی، بیشتر شده است» - «تخریب در وب، توسط حماس ترویج می‌شود و تأثیر چشمگیری بر ذهن نسل جوان دارد» - «تنها راه برون‌رفت از این زنجیره کنش‌ها و واکنش‌ها، یک روند سیاسی است که می‌تواند امید به پایان مسالمت‌آمیز اشغالگری را به فلسطینیان بازگرداند.»	- «تشکیلات خودگردان فلسطین کنترل جین و نابلس را از دست داده است. رهبری سالخورده تشکیلات خودگردان نمی‌تواند با فلسطینی‌ها ارتباط برقرار کند و بسیاری از آنها این تشکیلات را یک شریک امنیتی برای اشغالگری اسرائیل می‌دانند» - «آنتونی بلینکن می‌گوید که می‌خواهد راه حل دو کشور را که یک راهکار بین‌المللی دیرین برای صلح است، حفظ کند.»

یورونیوز با به‌کار بردن جملاتی مانند «اکثر قدرت‌های جهانی شهرک‌سازی‌های اسرائیل در کرانه باختری و بیت‌المقدس شرقی را غیرقانونی می‌دانند» و انعکاس دیدگاه کارشناسان فلسطینی در کنار کارشناسان غیرفلسطینی، در مقایسه با سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی از گفتمان متعادل‌تری در خصوص فلسطین پیروی می‌کند. مجموعه کارویژه‌های هشت‌گانه در گفتمان یورونیوز و به‌ویژه

سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی با اشاره ضمنی متناوب بر عدم‌توانایی فلسطینی‌ها در مبارزه با رژیم صهیونیستی، بر "روند صلح" به‌عنوان تنها گزینه مناسب برای فلسطینی‌ها تأکید می‌کنند.

۲-۴. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره یمن
در این بخش، گفتمان رسانه‌ای گزارش‌های خبری منتخب از سه رسانه سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره یمن واکاوی می‌شود.

جدول ۶. تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی درباره یمن

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
ائتلاف عربستان با کشورهای عربی، آتش‌بس در یمن، راه حل سیاسی، عبدربه منصور هادی، استقلال یمن جنوبی، بلوک ضدحوثی، توافق، مذاکره.	آمریکا، ائتلاف به رهبری عربستان، ائتلاف ضدحوثی (جدایی‌طلبان جنوبی، قبایل شمال شرقی، اسلام‌گرایان سنی و بقایای ارتش ژنرال احمر)، امارات متحده عربی.	ائتلاف به رهبری عربستان، محمد بن سلمان، عبدربه منصور هادی (رئیس جمهوری مستعفی یمن)، بلوک ضدحوثی، کمک‌های بشردوستانه به یمن.	مثبت	
جنگ داخلی، شورشیان حوثی، بن‌بست نظامی در یمن، بدترین بحران، مناقشه یمن.	حوثی‌های همسو با ایران، علی عبدالله صالح (دارای فساد)، عبدربه منصور هادی (دارای فساد)، اخوان المسلمین، ژنرال علی محسن الاحمر (معاون برکنار شده رییس جمهوری یمن)، اکاپ (القاعده در شبه جزیره عربستان)، حمله موشکی به امارات متحده عربی.	جنبش حوثی، شورشیان حوثی مورد حمایت ایران، ایران.	منفی	نظام واژگانی
سازمان ملل، شورای	آمریکا، عربستان، امارات	عربستان، محمد بن		

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها	
<p>رهبری یمن، عربستان رهبر کشورهای عربی، امارات متحده عربی، عبدربه منصور هادی، علیمی (مشاور هادی و وزیر کشور سابق)، عیدروس الزوبیدی (رئیس شورای انتقالی)، طارق صالح (فرمانده نظامی)، شیخ سلطان الاراده (فرماندار استان مأرب)، بلوک ضدحوثی، حزب اصلاح (حزب اسلام‌گرای قدرتمند یمن).</p>	<p>متحده عربی، ائتلاف ضدحوثی، سازمان ملل متحد.</p>	<p>سلمان، عبدربه منصور هادی، رشاد العلیمی (رئیس شورای رهبری ریاست جمهوری)، امارات متحده عربی، وزاری شورای همکاری خلیج (فارس)، سازمان ملل متحد، شورای هشت نفره یمن، کنفرانس کمک‌کنندگان به یمن.</p>	<p>مثبت</p>	<p>افراد و نهاده‌ها</p>
<p>حوثی‌ها، ایران.</p>	<p>حوثی‌های یمن، علی عبدالله صالح، اخوان المسلمین، ژنرال علی محسن الاحمر، گروه جهادی القاعده.</p>	<p>جنبش حوثی، ایران، محمد عبدالسلام، مذاکره‌کننده ارشد حوثی‌ها.</p>	<p>منفی</p>	
<p>ائتلاف رهبری برای نجات یمن، شورای رهبری، شورای انتقال، استقلال یمن جنوبی.</p>	<p>عربستان سعودی؛ یک ائتلاف مورد حمایت غرب از مسلمانان سنی تشکیل داد. امارات از یک جنگ غیرمردمی کناره‌گیری کرد.</p>	<p>اتحاد در بلوک ضد حوثی، تلاش برای صلح، آتش‌بس، نقطه مشترک بیزاری از حوثی‌ها، رشاد العلیمی.</p>	<p>خود</p>	<p>قطب‌بندی یا غیرسازی</p>
<p>جنگ داخلی، شورشیان حوثی، مناقشه یمن، ایران و حوثی‌ها عامل ویرانی یمن، فعالیت‌های نظامی خصمانه و نگران‌کننده در</p>	<p>ایران حامی نظامی حوثی‌های یمن، یمن (کشور تکه تکه شده)، فرقه زیدی اسلام شیعی که حوثی‌ها از آن</p>	<p>شورشیان حوثی؛ گروه مورد حمایت ایران، حوثی‌ها؛ عامل فقر، گرسنگی و درگیری، حوثی‌ها؛ مانع آتش‌بس،</p>	<p>دیگری</p>	

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها
اطراف مارب	تکوبین یافتند با فقر شدید رو به رو بود.	حوثی‌ها؛ عامل تشدید تنش.	
عبدربه منصور هادی، پیتتر سالزبری (تحلیلگر یمنی)، هانس گراندرگ ^۴ (فرستاده ویژه سازمان ملل)، رسانه‌های دولتی.	متن بیشتر مبتنی بر روایت تاریخی و توصیفی از وقایع است و از آمار مؤسسات، دیدگاه‌های کارشناسان و سخنان مقامات دولتی استفاده نمی‌کند. متن در جایی موضع ضعف عربستان سعودی در پی به قتل رساندن جمال خاشقچی را سند و شاهدی بر عقب کشیدن آل سعود از جنگ در یمن و تن دادن به ایده صلح سازمان ملل می‌داند	در متن به آمارها و دیدگاه‌های نهادها و افراد زیر تأکید شده است: خبرگزاری واس (خبرگزاری دولتی عربستان سعودی)، این خبرگزاری ویدئویی از محمد بن سلمان منتشر کرد که اعضای شورای جدید یمن را در آغوش گرفته بود، محمد عبدالسلام (مذاکره کننده ارشد حوثی‌ها)، گرگوری جانسن ^۱ (عضو غیرمقیم اندیشکده بروکینگز)، پیتتر سالزبری ^۲ (تحلیلگر ارشد یمن)، سینزیا بیانکو ^۳ (پژوهشگر اندیشکده شورای روابط خارجی اروپا).	استناد و ذکر شواهد
همراهی حوثی‌ها با ایران، برای یمن پیامدهای منفی به‌همراه داشته است. / استمرار جنگ در یمن	حوثی‌ها باعث تکه تکه شدن کشور یمن شدند. یکی از دلایل تنش‌ها در یمن و شکست	در حالی که ائتلاف ضدحوثی در تلاش برای آتش‌بس و صلح است و هر روز این بلوک	پیش‌فرض‌ها

1. Gregory Johnsen
2. Peter Salisbury
3. Cinzia Bianco
4. Hans Grundberg

سایت‌ها کارویژه‌ها	سی‌ان‌ان	یورونیوز	بی‌بی‌سی
	متحدتر می‌شود، در مقابل، هیچ اراده‌ای از سوی حوثی‌های مورد حمایت ایران برای صلح وجود ندارد.	خوردن تلاش‌ها برای آتش‌بس، حمایت‌های (احتمالی) نظامی ایران از حوثی‌هاست. / علی عبدالله صالح و عبدربه منصور هادی هر دو در اداره کشور یمن ناتوان بوده‌اند.	موجب کشتار بیشتر مردم این کشور و ویرانی یمن می‌شود.
	هرگونه پیروزی برای حوثی‌های یمن به‌منزله پیروزی برای ایران محسوب می‌شود. آنها به ایران وابسته هستند و به همین دلیل در مقابل عربستان و متحدان آمریکا در منطقه قرار می‌گیرند.	زمانی یمن به دو تکه شمالی و جنوبی تقسیم شده بود و بن بست فعلی در یمن نیز تجزیه احتمالی این کشور را تداعی می‌کند.	استمرار جنگ به ضرر مردم یمن است چون هرچه جنگ بیشتر ادامه پیدا کند ویرانی بیشتری برای یمن در پی خواهد داشت و همچنین یمنی‌های بیشتری کشته خواهند شد و در نهایت عربستان پیروز خواهد شد.
دلالت‌های ضمنی	ایران در کنار حوثی‌ها می‌تواند تهدید بزرگی برای کشورهای حاشیه خلیج (فارس) باشد. ائتلاف عربستان میانجی‌گری سازمان ملل را پذیرفته اما حوثی‌های یمن به پشتوانه ایران، رغبتی به صلح و آتش‌بس نشان نمی‌دهند.	ائتلاف عربستان به دنبال صلح و آتش‌بس است؛ اما حوثی‌های همسو با ایران، مانع صلح در یمن می‌شوند.	متن می‌کوشد به مخاطبان تلقین کند که آتش‌بس بهترین راهکار برای خروج از جنگ است. حوثی‌های یمن باید با شورای انتقال مذاکره و با عربستان صلح کنند.
	تشکیل شورای ریاست جمهوری با نقطه	متن با طرح مؤلفه‌هایی نظیر حوثی‌های همسو	متن می‌کوشد با ذکر مصادیقی مبنی بر زبانبار

تداعی

تلقین

بی‌بی‌سی	یورونیوز	سی‌ان‌ان	سایت‌ها کارویژه‌ها
<p>بودن ادامه تنش حوثی‌ها با عربستان برای یمن، مذاکره حوثی‌ها با شورای انتقال تحت هدایت عربستان را راهکار رهایی از وضعیت شکننده ارائه کند. متن دیدگاه افراد مختلف را در تأیید گزاره فوق مطرح می‌کند و بدین طریق به دنبال ایجاد اجماع و توافق نخبگانی برای آتش‌بس و مذاکره است.</p>	<p>با ایران و قرار دادن حوثی‌ها در ردیف گروه القاعده شبه جزیره عربستان موسوم به اکاپ نوعی ضدیت و مخالفت محلی و منطقه‌ای با حوثی‌ها را به تصویر می‌کشد و تلاش می‌کند با این روش مخاطبان خود را با این دیدگاه یکدل و هم‌رای کند.</p>	<p>اشتراک بیزاری از حوثی‌ها می‌تواند نیروهای پراکنده ضد حوثی را به یک توافق موقت برساند که این توافق به نفع مردم یمن است.</p>	<p>مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن</p>
<p>- «یمن از آغاز درگیری‌های سال ۲۰۱۵، یعنی زمانی که حوثی‌های همسو با ایران، کنترل بخش‌های وسیعی از غرب این کشور را به دست گرفتند، ویران شده است.» - «از زمان اجرای اولین آتش‌بس سراسری کاهش قابل توجهی در خشونت‌ها مشاهده می‌شود.» - «این جنگ، بیش از ۱۵۰ هزار کشته بر جای گذاشته و به یکی از بدترین بحران‌ها در جهان تبدیل شده است.»</p>	<p>مهمترین گزاره‌ای که متن شرح و بسط خود را بر اساس آن پایه‌ریزی کرده است، جمله اول متن است یعنی «حوثی‌های همسو با ایران در یمن در هفته گذشته، دو حمله موشکی به امارات متحده عربی انجام داده‌اند که خطرات یک درگیری ویرانگر و پیچیده را افزایش داده است.»</p>	<p>اساسی‌ترین گزاره‌ای که متن مطرح می‌کند و آن را بسط می‌دهد، این گزاره است: «چرا حوثی‌ها شورای جدید ریاست جمهوری را رد کردند؟ تحلیل‌گران بر این اعتقادند که این شورا نشان‌دهنده تلاشی برای متحد کردن صفوف گروه‌های مخالف حوثی است.»</p>	<p>گزاره‌های اساسی متن</p>

سیاست بازنمایی در این رسانه‌ها به‌طور همزمان در دو بردار عمل می‌کند: تضعیف دیگری (ایران و حوثی‌ها) و تقویت خودی (عربستان و شورای انتقال). گفتمان هر سه رسانه، راه حل خروج از وضعیت شکننده در یمن را تبعیت حوثی‌ها از شورای انتقال تحت رهبری عربستان سعودی می‌دانند. همچنین هر سه رسانه به روش‌های مختلف، سعی دارند که ایران را عامل عدم تبعیت حوثی‌ها از این شورا قلمداد کنند. البته یورونیوز با اطلاق اتهام فساد و ناتوانی مدیریتی هم به صالح و هم به هادی و همچنین ذکر مسلح شدن حوثی‌ها توسط ایران؛ اتهامی که تهران همیشه آن را نفی می‌کند، رویکرد متعادل‌تری در پیش گرفته است.

نتیجه‌گیری

ابعاد تقابل «خودی» با «دیگری» در نظام واژگانی، افراد و نهادها، استناد و ذکر شواهد، پیش‌فرض‌ها، دلالت‌های ضمنی، مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن و گزاره‌های اساسی متن در سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی وجود دارد. این رسانه‌ها در رویکرد جزئی با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند اما در رویکرد کلان همسو هستند. از بین سه رسانه مطالعه شده، رویکرد سی‌ان‌ان در مقایسه با یورونیوز و بی‌بی‌سی در ترسیم سیمای منفی از محور مقاومت با صراحت بیشتری همراه است. این دو رسانه، به‌ویژه یورونیوز، ضدیت با محور مقاومت و حمایت از محور عبری-عربی- غربی را در لایه‌های پنهانی قرار می‌دهند. بر اساس تحلیل گفتمان گزارش‌های خبری سه رسانه مذکور، در این سه رسانه یک موضوع پیوسته فراخوانده می‌شود و «حاضر» است در حالی که دو موضوع به «غیاب» می‌رود که در ادامه تحلیل می‌شوند.

آنچه که در گزارش‌های خبری رسانه‌های بررسی شده به‌طور مستمر به آن پرداخت می‌شود، عوامل تضعیف‌کننده بازیگران مقاومت و پیوند وضعیت اقتصادی و اجتماعی داخلی این بازیگران با اقدامات خارجی آنها است.

دو موضوعی که در گفتمان این سه رسانه به وادی سکوت و انهداده می‌شود یکی مرتبط با عوامل تضعیف‌کننده گفتمان صهیونیستی-آمریکایی در غرب آسیا و دیگری مرتبط با عوامل قدرت‌بخش به گفتمان محور مقاومت اسلامی به‌ویژه بُعد نرم‌افزاری آن است. همانگونه که بازیگران محور مقاومت دارای وجوه قوت و ضعف هستند، بازیگران گفتمان رقیب نیز توفان واجد این دو وجه هستند اما در گزارش‌های سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی به کاستی‌ها و نقاط ضعف گفتمان خودی چه در بعد سخت‌افزاری و چه در بعد نرم‌افزاری پرداخته نمی‌شود. از سوی دیگر در گفتمان سه رسانه مذکور عوامل مقوم گفتمان محور مقاومت در این دو بعد نیز غایب است.

به‌ویژه بعد نرم‌افزاری این گفتمان که با مفصل‌بندی عناصری مانند استکبارستیزی، عدالت‌خواهی، صلح‌طلبی، استقلال‌طلبی و معنویت‌گرایی، وجهی جهان‌شمول دارد.

بر اساس دو محور حاضر و غایب در گفتمان رسانه‌های مذکور می‌توان نتیجه گرفت که این رسانه‌ها درصدد هستند از طریق القای ناامیدی به مخاطبان مورد هدف خود، میان هواداران، حامیان و اعضای کشورها، دولت‌ها، گروه‌ها، احزاب و هسته‌های محور مقاومت اسلامی، شکاف ایجاد کنند. هدف این راهبرد گفتمانی، متزلزل کردن انسجام و یکپارچگی در گفتمان مقاومت اسلامی است تا این گفتمان را با مشکلات درونی هندسه حامیان آن مواجه کند. باید توجه کرد همکاری موجودیت‌های سیاسی همسو در عرصه بین‌الملل، موضوعی طبیعی و پذیرفته شده است. چنانکه آمریکا با رژیم صهیونیستی و بخشی از محور غربی در غرب آسیا همکاری و بعضاً مشارکت راهبردی دارد. ایران نیز با بازیگران همسوی خود در منطقه (یمن، لبنان، فلسطین، سوریه و ...) و فرامنطقه (روسیه، چین و ...) همکاری و بعضاً شراکت راهبردی دارد. رژیم بازنمایی در شبکه‌های تلویزیونی سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی، همکاری آمریکا با رژیم صهیونیستی و متحدانشان را امری طبیعی و مثبت ترسیم می‌کند حال آنکه همکاری ایران با گروه‌های مقاومت اسلامی و غیراسلامی را امری غیرطبیعی، مخل نظم منطقه و غیرکارآمد برای داخل کشور بر ساخت می‌کند. در واقع، گفتمان مسلط آمریکایی - صهیونیستی از طریق رسانه‌های خود درصدد واسازی و مشروعیت‌زدایی از همبستگی و اقدامات محور مقاومت اسلامی با محوریت ایران است.

یافته‌های این پژوهش ضمن اینکه مؤید یافته‌های پژوهش‌های جلیلی و معینی‌پور (۱۳۹۹)، ناصری‌طاهری و شیرزادیان (۱۳۹۸)، سپهری (۱۳۹۷) و شریفی و همکاران (۱۳۹۵) است، با طرح محورهای «حاضر» و «غایب» در گفتمان رسانه‌های سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی، مکمل آنها نیز است. البته این پژوهش در پارادایم تحقیقات کیفی انجام شده و بهتر است با توجه به پیشنهادها پژوهشی ارائه شده، ابعاد مختلف موضوع در زمان‌های مختلف مطالعه شود.

بر اساس یافته‌ها و نتایج این پژوهش، پیشنهادها و راهکارهای زیر برای عرصه دیپلماسی رسانه‌ای جمهوری اسلامی ایران با محوریت رسانه‌های دیداری، شنیداری و مجازی برون‌مرزی صداوسیما ارائه می‌شود.

توصیه‌های کاربردی و رسانه‌ای

- پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های شبکه‌های مختلف برون مرزی، بعد نرم‌افزاری محور مقاومت (مفاهیم نظری، فلسفی و بنیادی گفتمان مقاومت در نقد غرب خودبرترپندار) نیز تبیین شود و از تمرکز صرف بر وجه سخت‌افزاری این گفتمان که ملازم با انعکاس تحولات روز بازیگران آن در قالب خبر نمود دارد، پرهیز گردد.
- گفتمان محور مقاومت اسلامی در وجه نرم‌افزاری فراگیرتر از وجه سخت‌افزاری خود است و با سایر گفتمان‌های رقیب غرب مسلط مانند گفتمان مقاومت در آمریکای لاتین، اشتراکات قابل ملاحظه‌ای دارد. پیشنهاد می‌شود راهبرد برون مرزی صداوسیما به‌مانند گذشته صرفاً تأکید بر محور مقاومت اسلامی نباشد بلکه از طریق شبکه‌های مؤثری مانند هیسپان تی‌وی، به تقویت وجه اشتراکات با سایر پادگفتمان‌های همسو با خود بپردازد.
- با توجه به اهمیت رسانه به‌مثابه کاربردی‌ترین و کم‌هزینه‌ترین ابزار جنگ روانی، شناختی و ترکیبی، پیشنهاد می‌شود در شبکه‌های برون مرزی و در قالب برنامه‌های میزگردی، این مسئله به‌خوبی تشریح شود که رسانه‌های غربی برای تضعیف محور مقاومت اسلامی و جذب مخاطبان با هدف تغییر نگرش‌ها و باورها، از چه فنون و روش‌هایی بهره می‌گیرند. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود با هدف افزایش آگاهی و سواد رسانه‌ای مخاطبان، برنامه‌های بیشتری با مضامینی نظیر جنگ روایت‌ها، پشت پرده رسانه‌های غربی، اهداف رسانه‌های غربی و فرایندهای رسانه‌ای برای تغییر و استحاله هویت ملی و هویت منطقه‌ای مخاطبان تولید شود.
- لازم است مهندسی معکوس از برنامه‌های پرمخاطب و تأثیرگذار رسانه‌های مورد مطالعه در این پژوهش یعنی سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی و یورونیوز علیه محور مقاومت انجام شود تا با به دست آمدن این شناخت، بهتر بتوان پیام‌های هدفمند آنها را خنثی کرد.
- از طرح وابستگی‌های جناحی و گرایشی برنامه‌سازان و عوامل تولید در برنامه‌های پرمخاطب رصد شده برای اعتبارزدایی از رسانه‌های مخالف با محور مقاومت بهره گرفته شود.
- رصد رسانه‌های بررسی شده در این پژوهش استمرار یابد و متناسب با آن برنامه‌های تحلیلی برای مخاطبان ساخته شود.
- رسانه‌های محور مقاومت با هدف خنثی‌سازی تلاش‌های رسانه‌های غربی، رویکرد تعاملی‌تری در پیش گیرند تا با این هم‌افزایی، قدرت جریان‌سازی آنها تقویت شود.

- رسانه‌های غربی در تحریریه‌های خبری رسانه‌های برون‌مرزی ایران، مورد استناد هستند. هر چند این رسانه‌ها به دلیل اخبار سریع و در دسترس از اعتبار بالایی برخوردار هستند اما در زمان انتقال یا تنظیم اخبار لازم است به پیام‌های لایه‌ای و گفتمانی آن توجه بیشتری شود تا خود رسانه‌های محور مقاومت به ابزار انتقال پیام رسانه‌های غربی علیه محور مقاومت تبدیل نشوند.
- از به کارگیری راهبردهای انفعالی و واکنشی که متأثر از جهت‌گیری سنتی است خودداری شود و راهبردهای فعال رسانه‌ای در خصوص محور مقاومت بیشتر مورد توجه قرار گیرد.
- از کاربرد اصطلاحات ابداع شده توسط رسانه‌های غربی که به محور مقاومت و جریان‌ها و گروه‌های مربوط به این محور اطلاق می‌شود، خودداری شود.
- نباید غرب به عنوان ماهیت واحد (و در مقابل گفتمان محور مقاومت اسلامی) ترسیم شود؛ چراکه کشورها و ملت‌های غربی دارای ماهیت و رویکردهای متعدد سیاسی هستند.

پیشنهاد‌های پژوهشی

- پیشنهاد می‌شود در پژوهشی مستقل، نوع مواجهه گفتمان مسلط غرب با بعد نرم‌افزاری گفتمان محور مقاومت اسلامی واکاوی شود.
- با توجه به اینکه در این پژوهش فقط گزارش‌های خبری سی‌ان‌ان، یورونیوز و بی‌بی‌سی مطالعه شد، پیشنهاد می‌شود سایر تولیدات این سه رسانه نیز در خصوص محور مقاومت اسلامی مطالعه شود.
- پیشنهاد می‌شود در پژوهشی با روش کمی یا ترکیبی، گزارش‌های خبری این سه رسانه تحلیل محتوا شوند تا با ترکیب تحلیل کمی و کیفی، بتوان به نظام گفتمانی این رسانه‌ها نزدیکتر شد.
- توصیه می‌شود پیشنهاد‌های پژوهشی مذکور در مورد سایر رسانه‌های گفتمان رقیب (مانند فاکس نیوز، الجزیره انگلیسی و ...) نیز انجام شود.

منابع و مأخذ

منابع فارسی

آقاگل‌زاده، فردوس (۱۳۹۰)، **تحلیل گفتمان انتقادی: تکوین تحلیل گفتمان در زبان‌شناسی**، تهران: علمی و فرهنگی.

استوکر، جری و مارش دیوید (۱۳۸۴)، **روش و نظریه در علوم سیاسی**، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

پوستین‌چی، زهره و ابراهیم متقی (۱۳۹۰)، «زبان سیاسی مقاومت اسلامی در سیاست بین‌الملل»، **پژوهش‌های روابط بین‌الملل**، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۳۰-۹۷.

تاجیک، محمدرضا (۱۳۷۸)، **گفتمان و تحلیل گفتمانی**، تهران: فرهنگ گفتمان.

تاجیک، محمدرضا و خسرو رضازاده (۱۴۰۱)، «تحلیل قدرت مولد فوکویبی از منظر گفتمان (مطالعه موردی: تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران)»، **رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی**، دوره ۱۳، شماره ۴ (پیاپی ۷۰)، صص ۱۲۳-۹۳.

جلیلی، محمد و مسعود معینی‌پور (۱۳۹۹)، «بازخوانی مواجهه راهبردی شبکه‌های فارسی زبان با نظریه مقاومت (با تأکید بر شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و من و تو)»، **علوم سیاسی**، سال بیست و سوم، شماره نود و دوم، صص ۲۰۵-۱۶۳.

رضاخواه، علیرضا (۱۳۹۲)، «بیداری اسلامی و آینده محور مقاومت»، **زمان**، شماره ۳۲: ۳۳-۳۲.

سپهری، محمدباقر (۱۳۹۷)، «بازنمایی ایران در اخبار شبکه‌های تلویزیونی امریکا (تحلیل گفتمان انتقادی اخبار سی‌ان‌ان و ان بی سی در ارتباط با توافق هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱)»، **پژوهش‌های ارتباطی**، سال ۲۵، شماره ۳ (پیاپی ۹۵)، صص ۲۲۰-۱۹۱.

شریفی، سیدمهدی؛ نفیسه انصاری و مینا اسدالله‌زاده (۱۳۹۵)، «ایران‌هراسی در گفتگوهای خبری سی‌ان‌ان؛ مطالعه‌ای بر مبنای رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک»، **مطالعات انقلاب اسلامی**، سال ۱۳، شماره متوالی ۴۵، صص ۲۰۸-۱۸۹.

شفیعی‌فر، محمدرضا و رضا رحمتی (۱۳۸۹)، «سیاست تعاملی ضد نظام سلطه»، **انقلاب اسلامی**، سال ۷، شماره متوالی ۲۲، صص ۴۴-۱۱.

فرقانی، محمدمهدی (۱۳۸۲)، **راه دراز گذار؛ تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران**، تهران: فرهنگ و اندیشه.

فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹)، **تحلیل انتقادی گفتمان**، ترجمه گروه مترجمان، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

- کریمی، ابوالفضل (۱۳۹۶)، «نقش ج. ا. ایران در هویت‌بخشی به مجموعه امنیتی محور مقاومت»، **ماهنامه پژوهش ملل**، دوره ۲، شماره متوالی ۲۰، صص ۱۴-۱.
- محمدی، محمود (۱۳۹۲)، «اسلام‌گرایی: گفتمان مقاومت»، **جامعه‌شناسی تاریخی**، دوره ۵، شماره ۲، صص ۷۱-۹۲.
- محمدی‌سیرت، حسین و محمود ترابی اقدم (۱۳۹۶)، «الگوی نمایش نقش امنیت‌آفرین شهیدان محور مقاومت در رسانه ملی»، **مطالعات دولت‌پژوهی (مطالعات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس)**، سال سوم، شماره اول، صص ۶۱-۸۲.
- محمودی‌رجا، سیدزکریا؛ علی باقری دولت‌آبادی و بهنام راوش (۱۳۹۷)، «بررسی محور مقاومت و آینده نظام سلطه با استفاده از نظریه نظام جهانی»، **مطالعات بیداری اسلامی**، سال ۷، شماره متوالی ۱۴، صص ۲۸-۷.
- مهدی‌زاده، محمد (۱۳۸۷)، **رسانه‌ها و بازنمایی**، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها.
- ناصری‌طاهری، عباس و احمد شیرزادیان (۱۳۹۸)، «مقایسه نحوه پوشش اخبار خروج امریکا از برجام در وبسایت‌های پرس‌تی‌وی و سی‌ان‌ان»، **پژوهشنامه رسانه بین‌الملل**، سال ۴، شماره متوالی ۴، صص ۲۰۴-۱۷۹.
- نساج، حمید؛ مهناز گودرزی و یدالله گودرزی طاقانکی (۱۴۰۰)، «مبانی نظری مقاومت اسلامی با نگاهی بر انترناسیونالیسم اسلامی»، **راهبرد**، سال ۳۰، شماره متوالی ۹۹، صص ۳۳۲-۲۹۹.
- ون‌دایک، تئون ای (۱۳۸۶)، «نظرات و ایدئولوژی‌ها در مطبوعات»، ترجمه زهرا حداد و کوثر شهینی، **رسانه**، سال هجدهم، شماره ۴، شماره متوالی ۷۲، صص ۱۱۸-۸۵.
- هینس، جف (۱۳۸۱)، **دین، جهانی شدن و جهان سوم**، ترجمه داوود کیانی، تهران: بازتاب اندیشه.
- یارمحمدی، لطف‌الله (۱۳۹۱)، **درآمدی به گفتمان‌شناسی**، تهران: هرمس.
- یورگنسن، ماریان و لوئیز فیلیپس (۱۳۸۹)، **نظریه و روش در تحلیل گفتمان**، ترجمه: هادی جلیلی. تهران: نشر نی.

منابع انگلیسی

- Alimi, Eitan (2007), "Discursive Contention: Palestinian Media Discourse and the Inception of the "First" Intifada", **The International Journal of Press/Politics**, Vol. 12, No. 4, Pp.71-91.
- Calvert, Ben, Casey, Neil, Casey, Bernadette, French, Liam, Lewis, Justin (2008), **Television Studies: The Key Concepts**, New York: Routledge.
- Hall, Stuart (2003), "The Spectacle of the other", In **Representations: cultural representation and signifying practice**, London: sage publication.

- Hansen, Lene (2006), **Security as Practice: Discourse analysis and the Bosnian war**, London: Routledge.
- Hepp, A. (2012), **Cultures of Mediatization**, Cambridge, UK: Polity Press.
- Isherwood, Lisa, Harris, David (2014), **Radical Otherness: Sociological and Theological Approaches**, Routledge.
- Stafford, R. and Amp, G. B. (2010), **The Media Student's Book**, London: Routledge.
- Van Dijk T. A. (2016), **Racism and the press**, Routledge.
- Van Dijk, Teun Adrianus (2000), **Ethnic Minorities and the Media, News Racism: A Discourse Analytical Approach**, P. 33 - 49, Buckingham, UK. Open University Press.
- Zhang, Weimin (2015), "Discourse of resistance: Articulations of national cultural identity in media discourse on the 2008 Wenchuan earthquake in China", **Discourse and Communication**, Vol. 9, No.3, Pp. 355-370.

ضمیمه

گزارش‌های خبری مطالعه شده

- Atwood, Kylie (2022/11/01), "Iran is preparing to send additional weapons including ballistic missiles to Russia to use in Ukraine, western officials say", Available at: <https://edition.cnn.com/2022/11/01/politics/iran-missiles-russia/index.html>
- Bateman, Tom (2023/01/26), "Israel-Palestinian conflict: Fears of wider flare-up after deadly Jenin raid", Available at: <https://www.bbc.com/news/64417822>
- BBC (2022/03/10), "Rafik Hariri killing: Hezbollah duo convicted of 2005 bombing on appeal", Available at: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-60691507>
- BBC (2022/04/07), "Yemen president hands power to council in major shake-up", Available at: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-61020866>
- BBC (2022/10/21), "Ukraine war: Growing Russia-Iran ties pose new dangers", Available at: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63328274>
- Daunt, Rebekah (2022/03/28), "US to maintain sanctions on Iran's Revolutionary Guard even if nuclear deal is reached", Available at: <https://www.euronews.com/2022/03/27/us-to-maintain-sanctions-on-iran-s-revolutionary-guard-even-if-nuclear-deal-is-reached>
- Ebrahim, Nadeen (2022/04/08), "How a political shakeup in Yemen risks prolonging its war", Available at: <https://edition.cnn.com/2022/04/08/middleeast/mideast-summary-04-08-2022-intl/index.html>
- Euronews (2022/01/26), "Explainer-Why Yemen is at war", Available at: <https://www.euronews.com/2022/01/26/us-yemen-security-explainer>
- Kiley, Sam (2022/10/30), "West Bank militants threaten Israel, urge Palestinian leaders to join resistance as tensions rise", Available at:

- <https://edition.cnn.com/2022/10/28/middleeast/palestinian-militants-jenin-west-bank-intl-cmd/index.html>
- Pourahmadi, Adam (2022/08/29), “Forty years on, Hezbollah is isolated but more powerful than ever”, Available at:
<https://edition.cnn.com/2022/08/26/middleeast/lebanon-hezbollah-40-years-mime/index.html>
- Ssan, Rhal (2022/05/20), “What next for Lebanon after Hezbollah loses its parliamentary majority”? Available at:
<https://www.euronews.com/2022/05/20/what-next-for-lebanon-after-hezbollah-loses-its-parliamentary-majority>
- Chacar, Henritette and al-Mughrabi (2023/01/31), “Analysis-Israel and Palestinians risk deeper conflict in a distracted world, Euronews”, Available at:
<https://www.euronews.com/2023/01/31/israel-palestinians-analysis>